

Rom Kaaga pa, **bukun ba?**
 Ilk Nasapa pay, **saan kadi?**
 Is Bihihat pay, **boon adi?**
 Kap Maranun pa, **ali mó?**

Sa palagay ko'y marami na akong naibigay na mga elementong pare-pareho sa mga wika natin at kahit hindi ko nakompleto ang UN, inaasahan kong naipakita ko ang bahagi at elemento na nasa bawat katutubong wika natin na maaaring sabihin na ang ambag ng bawat wika natin sa Filipino. Dahil dito, masasabi natin na ang Filipino'y wika ng lahat ng mga Pilipino at hindi lamang ng isang etnolinggwistikong grupong Pilipino.

Mga Nowt

¹ Ito ang **glotal stop** o impit sa lalamunan. Halimbawa sa pagitan ng **i** at **g-a** sa salitang **iisa** at **pag-asa**, at sa hulihan ng salitang **wala**, at otomatik na binibigkas sa unahan ng salitang nagsisimula sa vowel.

² Ang katumbas ng mga abrebyasyon ng mga pangalan ng mga wika ang sumusunod:

Agt = Agutaynen, Bag = Bagobo, Bla = Blaan, Bon = Bontok, Buh = Buhi, buk = binukid, Hil = Hiligaynon, Ibg = Ibanag, Igt = Ilongot, Ilk = Iloko, Is = Isinai, Itb = Ibayat, Itw = Itawis, Ivt = Ivatan, Kal = Kalinga, Kap = Kapampangan, Mar = Maranaw, Nag = Naga Bikol, Png = Pangasinan, Rom = Romblomanon, Sub = Subanes, Tag = Tagalog, Tau = Tausug, War = Waray, Yak = Yakan, Zam = Zambal.

Ang Patakarang Bilingguwal sa U.P.*

Salvador P. Lopez

Panimula

NAIS kong batiin ang mga mag-aaral at ang mga guro ng Unibersidad sa idinaraos nilang Linggo ng Wika. Nadarama kong higit na dapat nating pasiglahin ngayon ang kilusan sa paggamit at pagpapaunlad ng Pilipino lalo na sa ating Unibersidad...

Sistemang Bilingguwal

Mga tatlong taon na ang nakararaan nang ako'y hingan ng posisyon tungkol sa medium of instruction sa ating Unibersidad, inirekomenda ko ang sistemang bilingguwal, ang paggamit di lamang ng Ingles kundi ng Pilipino, at inisip ko na ito'y hindi para sa U.P. lamang kundi para sa lahat ng antas ng edukasyon mula elementarya hanggang kolehiyo o unibersidad.

Noon pa'y nagsimula na tayong kumilos base sa sistemang bilingguwal. Pinahintulatang gamitin ang Pilipino bilang isang pangangailangan ng estudyante sa kanyang edukasyon at sa kanyang pagiging Pilipino, at patuloy na ipinagagamit ang Ingles o ang kombinasyon ng Pilipino at Ingles.

Ang ating Revised G.E. Program na nagtatakda ng mga kurso sa Pilipino ay maluwag na tinanggap ng mga estudyante; ang Departamento ng Pilipino at Panitikan ng Pilipinas [ngayo'y Departamento ng Filipino at mga Wika ng Pilipinas] ay masiglang nagpapatuloy sa implementasyon ng mga programang pangwika at pampanitikan sa larangan ng pagtuturo at pananaliksik; at, ang ibang departamento ng Arts and Sciences (tulad ng Psychology, History, Speech and Drama, Physics, Chemistry, at iba pa) at ang ibang

*Ispits na idiniliber noong Agosto 15, 1973 sa simposium na inisponsor ng Samahan ng mga Mag-aaral sa Pilipino (SAMAPIL) ng U.P. Lumabas sa Sicut, Rogelio at Pamela D. Cruz, edd., 1972-73, *Mga bagong pananaw sa wika at kultura* *Jornal ng Masaklaw na Edukasyon* nos. 23-24 [General Education Journal nos. 23-24]

kolehiyo (tulad ng Medicine, Engineering, Law, Agriculture, at iba pa) ay gumagamit na rin ng Pilipino sa pagtuturo. Ngunit sa pagsasagawa ng ganito, dapat isaalang-alang ang kakayahan ng propesor sa Pilipino, ang kagustuhan ng estudyante sa paggamit ng Pilipino, at ang kahandaan ng materyales sa pagtuturo sa Pilipino.

Sa ganitong sitwasyon ng wika sa Unibersidad, masasabing malayo na ang ating narating. Nilulutas natin dito ang mga problema sa wika nang hindi pumapasok sa anumang pakikipagtalos, at palagay ko, ito ang paraang dapat gamitin sa paglutas ng suliranin sa wika sa buong bansa.

Ang mga patakaran sa pagpapaunlad ng Pilipino ay dapat ibatay sa common sense at sa alam nating natural at dinamikong pag-unlad ng wika. Sayang lamang at walang saysay ang anumang pag-aaway ng mga purista at di-purista. Dapat hayaang umunlad at lumaganap ang salita sa paraang natural at sa pamamagitan ng paggamit nito sa ibang larangan.

Pambansang Patakarang Pangwika

Ang patakarang pangwika sa U.P. ang inirekomenda ko at siyang inaprubahan ng National Board of Education bilang basehan ng isang pambansang patakaran tungkol sa wikang gagamitin sa pambansang edukasyon. Sapagkat nakita ng Board na matagumpay tayo sa aspektong ito at nakikita ring mabisa at magtatagumpay ang implementasyon ng ganitong patakaran sa lahat ng antas ng pagtuturo, inilabas ng National Board of Education bago mag-Linggo ng Wika ang pambansang patakaran na ang Pilipino at Ingles ay gagamiting medium sa unang grado hanggang sa kolehiyo at unibersidad, sa lahat ng paaralang publiko at pribado. At hinihiling sa Departamento ng Edukasyon [at Kultura] na magharap agad ng mga rekomendasyon sa implementasyon ng patakarang ito. Ang dahilan ng patakarang ito na ginagamit sa Unibersidad at pinagtibay ng National Board of Education ay ito: Kailangan natin ang wikang Pilipino para palakasin ang pagkakaisa ng sambayanang Pilipino at kasabay nito, kailangan din natin ang Ingles bilang wikang internasyonal at upang magsilbing isang panimbang o equalizer sa mga ipinanganak na Tagalog at mga di-Tagalog. Kapag nalutas o nalunasan ang kakulangan at ang problemang emosyonal na nabanggit, madali nang matatanggap ng iba ang Pilipino.

Sapagkat nauna at nakakilos na ang ating Unibersidad sa bagay na ito, tungkulin natin ngayon na pangunahan ang iba tungo sa pagpapaunlad ng wikang Pilipino.

Ang Batayan ng Sikolohiyang Pilipino sa Kultura at Kasaysayan*

Virgilio G. Enriquez

Unang tinalakay sa papel na ito ang pagkakaiba ng Sikolohiyang Pilipino sa Sikolohiya sa Pilipinas at Sikolohiya ng mga Pilipino. Ang Sikolohiyang Pilipino ay ang sikolohiyang bunga ng karanasan, kaisipan at oryentasyong Pilipino; ang Sikolohiya sa Pilipinas ay bunga ng pagkakasunud-sunod ng mga pangyayaring may kinalaman sa sikolohiya sa ating bayan; at ang Sikolohiya ng mga Pilipino ay ang bawat teorya ng sinumang nais mag-aral tungkol sa kalikasang sikolohikal ng mga Pilipinong naninirahan sa Pilipinas at maging sa ibang bansa.

Bunga ng pagtitipon ng mga materyal na sikolohikal, mga aklat, artikulo at ulat na may kinalaman sa kasaysayan ng sikolohiya sa Pilipinas, at resulta rin ng mga palatanungang ipinamahagi at panayam na isinagawa sa iba't ibang dako ng Pilipinas, inilathala ng may-akda ang anim na batayan ng Sikolohiyang Pilipino: 1) ang kinagisnang sikolohiya, tulad ng mga aral at ritwal ng mga babaylan at katalonan, mga dalangin, bulong, kuwentong-bayan, alamat at epiko; 2) ang tao at ang kanyang diwa; 3) ang panahon ng pagbabagong-isip; 4) ang panahon ng pagpapahalaga sa kilos at kakayahan ng tao; 5) ang panahon ng pagpapahalaga sa suliranin ng lipunan na tumatalakay sa pagpanaog ng mga sikolohistang Pilipino mula sa kanilang toreng gareng; at 6) ang wika, kultura at pananaw ng Pilipino na siyang pinakapundamental na saligan ng iba pang batayang nabanggit.

Layunin ng kasalukuyang pananaliksik na mapag-alaman ang mga batayan ng Sikolohiyang Pilipino at matalunton ang kasaysayan ng sikolohiya sa iba't ibang dako ng Pilipinas. Kaugnay nito, kailangang talakayin ang pagkakaiba ng Sikolohiyang Pilipino sa sikolohiya sa Pilipinas.

Unang-una, higit na malaki ang pagkakaugnay ng mga sangkap na kahulugan ng dalawang salita sa *Sikolohiyang Pilipino* kaysa sa mga salitang bumubuo sa pariralang *Sikolohiya sa Pilipinas*. Maaaring ipaliwanag ito sa pamamagitan ng isang nahahawig na halimbawa: Bagamat halos pareho na ang kahulugan ng mga salitang “taong bahay” at “tao sa bahay,” mapapansing may higit na malalim na kahulugan ang mga salitang “taong

*Inilathala sa *General Education Journal* 29, 61-88 (1975).